

स्थानीय आधारभूत अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि

२०८०

परोहा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
लौकाहा, रौतहट

परोहा नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि

२०८०

प्रस्तावना:

परोहा नगरपालिका भित्र स्वास्थ्य सेवाबाट कुनैपनि नागरिक बञ्चित हुने अबस्था आउन नदिन उपलब्ध श्रोत र साधनको समचित प्रयोग गर्दै नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई प्रत्याभुत गरेको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्न, नगरपालिकाबाट उपलब्ध हुने आधारभुत स्वास्थ्य सेवा लगायतको स्वास्थ्य सेवालाई सहज, प्रभावकारी, व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउन, नगरपालिकाले स्थापना गरेको नगरअस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको गठन तथा काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी विधि निर्धारण गर्न वाञ्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) झ बमोजिम को अधिकार प्रयोग गरी, परोहा नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको मिति २०८०/०८/१८ गतेको बैठक बाट यो कार्यविधि पारित गराई कार्यान्वयनमा ल्याईएको हो ।

परिच्छेद-१

नाम, प्रारम्भ, परिभाषा

प्रारम्भिक १. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(क) यो कार्यविधिको नाम परोहा नगरपालिकाको "नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि नगर कार्यपालिका बाट पारित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

(२) परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "अस्पताल" भन्नाले परोहा नगरपालिकाले संचालन गरेको नगर अस्पताललाई सम्झनुपर्छ

(ख) "अध्यक्ष" भन्नाले अस्पताल संचालक तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष सम्झनुपर्छ ।

(ग) "प्रमुख " भन्नाले परोहा नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।

(घ) "अस्पताल प्रमुख " भन्नाले अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सक मे.सु., मे.अ. वा समितिले तोके बमोजिमको कर्मचारी लाई सम्झनु पर्दछ ।

- (ङ) "उप प्रमुख" भन्नाले परोहा नगरपालिकाको उपप्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।
- (च) "ऐन" भन्नाले परोहा नगरपालिकाको "स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४" लाई सम्झनुपर्छ ।
- (छ) "कार्यपालिका" भन्नाले परोहा नगरपालिकाको नगरकार्यपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (ज) "कार्यविधि" भन्नाले नगरअस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० सम्झनुपर्छ ।
- (झ) "संयोजक" भन्नाले स्थाई कर्मचारी मध्ये बाट समितिले नगरपालिका र अन्य निकायसंग समन्वय, पत्रचार आदि कार्य गर्न तोके को व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) "चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी" भन्नाले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित परिषदबाट अनुमति प्राप्त व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।
- (ट) "नगरपालिका" भन्नाले परोहा नगरपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (ठ) "नगरपालिका क्षेत्र" भन्नाले परोहा नगरपालिकाको भुभाग सम्झनुपर्छ ।
- (ड) "पदाधिकारी" भन्नाले व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र सदस्य लगायतका पदाधिकारीलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठित नगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ण) "शाखा" भन्नाले कार्यपालिकाको स्वास्थ्य शाखा सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

अस्पताल व्यवस्थापन समितिको गठन तथा संचालन

३. समितिको गठन:

(१) अस्पतालको संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि देहाय बमोजिमको एक व्यवस्थापन समिति हुनेछ ।

(क) नगर प्रमुख -अध्यक्ष

(ख) नगर उपप्रमुख -उपाध्यक्ष

(ग) सामाजिक विकास समिति संयोजक -सदस्य

(घ) अस्पताल रहेको वडाको अध्यक्ष -सदस्य

(ङ) स्वास्थ्य क्षेत्रमा कृयाशिल स्थानीय स्वास्थ्यक्षेत्रको विज्ञ मध्ये कार्यपालिकाले तोकेको कम्तिमा एक दलित महिला सहित दुई जना-सदस्य

(च) नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य

(छ)नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख – सदस्य

(ज) अस्पताल प्रमुख – सदस्य

(झ) अस्पताल संयोजक - सदस्य सचिव

(२) समितिले आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य क्षेत्रका विषय विज्ञ,इन्जिनियर, जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई बैठकमा आमन्त्रित गर्न सकेछन ।

४. पदावधि :

समितिका पदाधिकारीहरुको पदावधि गठन भएको मितिले पाँच वर्षको हुनेछ । तर, पदाधिकारीको पदावधि बाँकी रहँदै स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएमा पदावधि स्वतःसमाप्त हुनेछ ।

५. पदावधि रिक्त हुने : निम्न अवस्थामा मनोनित सदस्यहरुको पद रिक्त हुनेछ:-

(क) मृत्यु भएमा, (ख) राजीनामा दिएमा, (ग) बिना सचूना लगातार तीनपटक समितिको बैठकमा अनपस्थित भएमा । (घ) फौजदारी अभियोग प्रमाणित भएमा । (ङ) स्वास्थ्य संस्थाको अहित हुने काम गरेको प्रमाणित भएमा ।

६. काम, कर्तव्य र अधिकार:-

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछ -

(क) नेपाल सरकारबाट जारी गरिएको आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह र न्यूनतम सेवामापदण्ड कार्यान्वयनको सुनिश्चिता गराउने ।

(ख) अस्पतालबाट गुणस्तरीय, प्रभावकारी एवं दीगो सेवा प्रवाहको लागि स्वास्थ्य संस्थाको उन्नति र विकासको सन्दर्भमा आवश्यक नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा तथा निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ग) अस्पतालको नियमित संचालन र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक स्रोत साधन जुटाउन पहल गर्ने, वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्ने ।

(घ) अस्पतालबाट प्रवाह भएका सेवाहरूको नियमित अनुगमन र समीक्षा गरी सेवाको निरन्तर रूपमा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आवश्यक निर्णय लिने ।

(ङ) स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा सम्बन्धि राष्ट्रिय मापदण्ड कार्यान्वयनको सुनिश्चितताको लागि आवश्यक प्रवन्ध मिलाउने ।

(च) अस्पतालमा कार्यरत जनशक्तिको उपलब्धता, क्षमता विकास र एवं वृत्ति विकासको लागि आवश्यक कार्य गर्ने । अस्पतालको जनशक्तिको सेवा, शर्त, पारिश्रमिक र अन्य सुविधाहरूको सम्बन्धमा कार्यपालिकालाई सिफारिस गर्ने ।

(छ) सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपलब्धता सुनिश्चित गराउनका लागि आवश्यक मानव स्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य गर्ने तथा सेवा प्रदायक र स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सहज रूपमा कार्य गर्न अनुकूल तथा सुरक्षित वातावरण सृजना गर्ने र उच्च कार्य सम्पादनका लागि प्रोत्साहित गर्ने ।

(ज) स्वास्थ्य सेवाको पहुँच वाट वञ्चित स्थानीय समुदायलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।

(झ) पिछडिएको बर्ग, अल्पसंख्यक, आदिवासी जनजाति, ज्येष्ठ नागरिक, विपन्न वर्ग, अपांगताभएका, बालबालिका, किशोर किशोरी, महिला समुह समेत लाई मध्यनजर राखी अस्पतालको प्राथमिकता र योजना तर्जुमा गरी कार्यायोजना कार्यान्वयन गर्ने ।

(ञ) स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम, खोप कार्यक्रम, बाल स्वास्थ्य तथा मातृशिशु सुरक्षा कार्यक्रम जस्ता राष्ट्रिय अभियान तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको आवश्यक प्रवन्धमिलाउने ।

(ट) अति विपन्न, असहाय तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई निशुल्क वा सहूलियत पुर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाउने ।

(ठ) अस्पतालको भौतिक सम्पत्तिको एकिन तथ्यांक अध्यावधिक गर्न एवं सम्पत्तिको संरक्षण तथा मर्मत संभारको व्यवस्थापन गर्ने ।

(ड) अस्पतालबाट दिईने सेवाको लक्ष्य अनुसार प्रगति भए नभएको अनुगमन गर्ने ।

(ढ) भौगोलिक कार्यक्षेत्र भित्रको स्वास्थ्य समस्या र आवश्यकताको विश्लेषण गरी तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा , कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने ।

(ण) स्वास्थ्य सेवामा सुशासन, जन सहभागिता र सामाजिक जवाफदहिता सुनिश्चित गर्ने, सेवाग्राही मैत्री स्वास्थ्य सेवालाई सदृढिकरण गर्न सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने ।

(त) विधुतिय स्वास्थ्यको अवधारणा कार्यान्वयनका लागि नगरपालिका अन्तर्गतका नगरपालिका सामाजिक विकास समिति र स्वास्थ्य शाखासंग आवश्यक समन्वयगर्ने ।

(थ) अघिल्लो बैठकले गरेका निर्णयहरूको कार्यान्वयनको स्थितिबारे पुनरावलोकन गरी जनस्वास्थ्यका कार्यक्रम तथा स्वास्थ्य सेवा संचालन आदिमा आएका समस्या समाधान गर्न पहल गर्ने र समाधान हुन नसकेका समस्याहरू समाधानका लागि नगरपालिका तथा सम्बन्धित निकायलाई पठाउने ।

(द) अस्पतालले लिने सेवा शुल्क निर्धारण गर्नका लागि कार्यपालिकालाई सिफारिस गर्ने ।

(ध) अस्पतालको विकासका लागि आर्थिक तथा अन्य सहयोग जुटाउन सम्बन्धित निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

(न) अस्पताल सञ्चालनको लागि नगरपालिकाले दिएका निर्देशनहरू र स्वीकृत कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(प) अस्पतालबाट सेवा प्रवाहको क्रममा आएका जनगुनासोहरूको उचित सम्बोधन र व्यवस्थापन गर्ने ।

(फ) अस्पतालको मासिक प्रगति प्रतिवेदन हरेक महिना एच. एम. आइ. एस. अनुसार तयार

गरि डि. एच. आई. एस. २ मा तथ्याङ्क प्रविष्ट गर्ने ।

(ब) नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, स्थानीयस्वास्थ्य ऐन लगायत प्रचलित कानून र निति बमोजिम स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरू कार्यन्वयनका लागि व्यवस्थापन, समन्वय र सहयोग गर्ने ।

(भ) संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले चलाएका स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम तथा अभियानहरू ।

(म) नगरपालिकाले तोके बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

७. समितिको बैठक र संचालन विधि:-

(१) समितिको अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य सचिवले कम्तिमा दुई महिनाको एक पटक समितिको बैठक बोलाउन पुर्नेछ । तर, आवश्यकता अनुसार जुनसुकै अवस्थामा पनि बैठक बस्न सक्नेछ ।

(२) समितिका सदस्यहरूको बहुमतको उपस्थिति भएमा बैठकको गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(३) समितिको निर्णय उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतबाट हुनेछ । कुनै विषयमा मत विभाजन भई बराबर भएमा अध्यक्षको मत निर्णायक हुनेछन ।

(४) समितिको अध्यक्षको अध्यक्षतामा बैठक बस्नेछ र निजको अनपुस्थितिमा उपाध्यक्षको अध्यक्षतामा बैठक संचालन हुनेछ ।

(५) बैठकको निर्णय प्रतिलिपि अस्पताल प्रमुखले प्रमाणित गर्नेछ ।

(६) व्यवस्थापन समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गर्नेछ ।

परिच्छेद-३

कोष तथा लेखा परीक्षण

८. अस्पतालको कोष:-

- (१) अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको नाममा छुट्टै कोष रहनेछ ।
- (२) उप दफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहनेछन र स्वास्थ्य संस्थाको खर्च सो कोषबाट व्यहोरिनेछ ।
 - (क) नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम ।
 - (ख) नगरपालिकाबाट प्राप्त रकम । (ग) अस्पतालको आम्दानीबाट प्राप्त रकम । (घ) कुनै व्यक्ति, स्वदेशी वा विदेशी दाता, गुठी वा संस्थाबाट प्राप्त रकम । (ङ) व्यवस्थापन समितिको पहलबाट प्राप्त रकम ।
 - (च) अस्पतालले संचालन गरेको सेवा वापत प्राप्त रकम । (छ) वैदेशिक अनुदान, संघ संस्था वा व्यक्तिबाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग रकम । (ज) अन्य श्रोतबाट प्राप्त रकम ।
- (३) उपनियम (२) को खण्ड (छ) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु अगाडी प्रचलित कानून बमोजिम स्विकृति लिनुपर्नेछ ।
- (४) अस्पताललाई प्राप्त हुने सबैप्रकारका आम्दानी उपदफा (१) बमोजिमको कोष खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।
- (५) अस्पताल व्यवस्थापन समितिको तर्फबाट गरिने सम्पूर्ण खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट हुनेछ ।
- (६) समितिले अस्पतालको नियमित स्वास्थ्य सेवा प्रवाह र जनस्वास्थ्यका प्रचलित मापदण्ड एवं मुल्य मान्यता प्रतिकूल नहुने कुराको सुनिश्चित गरी आन्तरिक श्रोत साधन व्यवस्थापन गर्न अस्पतालको भौतिक सम्पत्तिको सदपुयोग गर्न सक्नेछ ।

९. कोष तथा खाता संचलन:-

- (१) व्यवस्थापन समिति र अस्पतालको आयव्यय दुरुस्त राख्न समितिले निर्णय गरी तोकीएका २ जना पदाधिकारी वा कर्मचारीको संयुक्त दस्तखत बाट खाता सञ्चालन हुनेछ ।
- (२) अस्पतालको आय व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको ढाँचा बमोजिम हुनेछ ।
- (३) कोषको खाता संचालन समितिले निर्णय गरे बमोजिम सरकारी कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तिय संस्थामा हुनेछ । साथै सो खाता प्रचलित कानून बमोजिम संचालन हुनेछ ।
- (४) अस्पतालको आर्थिक कारोबारको उत्तरदायित्व, जिम्मेवारी र जवाफदेहिता आर्थिक कारोबारको निर्णयकर्ता र सम्बन्धित खाता सञ्चालन गर्न अधिकार प्राप्त कर्मचारीको हुनेछ ।
- (५) अस्पतालको आम्दनी र खर्चको अभिलेख, आम्दनी र खर्च सम्बन्धी कार्यविधि, लेखाको अभिलेखको सिद्धान्त, आर्थिक विवरण तयारी, सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी व्यवस्थापन, आय व्यय तथा सम्पत्तिको विवरण तयारी, आन्तरिक लेखापरीक्षणको सिद्धान्त, बेरजु अभिलेख, बेरज फर्छ्यौट लगायतका विषयहरू प्रचलित आर्थिक कार्यविधि सम्बन्धी कानून बमोजिम हुनेछ ।
- (६) अस्पताललाई आवश्यक पर्ने निर्माण, मालसामान, परामर्श सेवा र अन्य सेवाको खरिदसम्बन्धी व्यवस्था र खरिद प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुनेछ ।

१०. लेखा परीक्षण:-

- (१) अस्पताल व्यवस्थापन समितिले तोकिए बमोजिम अस्पतालको आय व्ययको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्नेछ ।
- (२) आन्तरिक लेखा परीक्षण नगरपालिकाको आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखाबाट हुनेछ ।
- (३) समितिको अन्तिम लेखा परीक्षण नगरपालिकाको श्रेस्ता सँगै महालेखा परिक्षक वा निजले तोके को लेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

११. बैठक भत्ता:- समितिका सदस्यहरुको बैठक भत्ता तथा बैठक सम्बन्धि अन्य खर्च नगरपालिकाको आर्थिक नियमावली बमोजिम व्यवस्थापन समितिको आम्दानीबाट व्यहोर्नेगरी हुनेछ ।

१२. सेवा शुल्क सम्बन्धि व्यवस्था:-

अस्पतालबाट प्रदान गरिने सेवाको आवश्यक शुल्क समितिको सिफारिसमा कार्यपालिकाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ । तर, निःशुल्क भनि तोकिएका सेवाको शुल्क लिन पाइनेछैन ।

परिच्छेद-४

जनशक्ति, औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन:-

१३. जनशक्ति व्यवस्थापन:-

(१) अस्पतालमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाले दरबन्दी निर्धारण गरे अनुसारको देहाय बमोजिमका कर्मचारीको व्यवस्था हुनेछ ।

(क) स्थायी-नेपाल सरकारको स्वास्थ्य सेवाबाट समायोजन भइ आएका स्वास्थ्यजनशक्ति र लोकसेवाबाट पदपति हुने स्थायी जनशक्ति ।

(ख) करार- करार सेवामा भर्ना गरिएका जनशक्ति ।

(ग) अभ्यासकर्ता- छात्रवृत्ति प्राप्त गरी अध्ययनरत विद्यार्थीहरुले अनिवार्य सेवा गर्नुपर्नुर्ने जनशक्ति तथा पुर्ण वा आंशिक रुपमा नगरपालिकाको सहयोग प्राप्त गरी छात्रवृत्तिमा अध्ययन गरेका विद्यार्थी ।

(घ) विषय विज्ञको रुपमा वैतनिक वा अवैतनिक स्वच्छिक सेवा उपलब्ध गराएका व्यक्तिहरु ।

(ङ) विभिन्न शैक्षिक सस्थाहरुबाट इन्टर्नसिप (OJT) विद्यार्थीहरु ।

(२) अस्पतालको सेवा प्रवाह उपदफा (१) बमोजिमको कर्मचारीबाट गराउन अपगु भएमा अस्पतालले नगरपालिकाको स्वीकृति लिई आफ्नै श्रोतबाट आर्थिक व्यवस्थापन गर्नेगरी सेवा करारमा थप कर्मचारी नियुक्ति गर्न सक्नेछन ।

(३) सेवा करार वा करार सेवामा कर्मचारी नियुक्ति गर्दा खुला प्रतिस्पर्धात्मक पद्धति अनुरूपप्रचलित कानून बमोजिमको कार्यविधि अपनाउनु पर्नेछ ।

(४) अस्पतालमा कार्यरत रहेका उपदफा (२) बमोजिमका कर्मचारीहरुको सेवा शर्त र सुबिधा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएभन्दा कम नहुनेगरी समितिले निर्धारण गर्नेछ ।

(५) नियमित वाहेक आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्यकर्मीलाई समितिले निर्णयगरी थप सुबिधा उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(७) कार्यपालिकाले व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा जनशक्तिको दरवन्दी संशोधन गर्न सक्नेछ ।

(८) कार्यपालिकाले अस्पताललाई आवश्यक पर्ने जनशक्तिको व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा गर्न सक्नेछन ।

(९) कार्यालय प्रमुख को रुपमा अस्पताल प्रमुखले कार्य गर्ने छ ।

(१०) अस्पतालका प्रमुख संग प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले र अन्य कर्मचारीसंग अस्पताल प्रमुखले कार्यसम्पादन करार गर्नु पर्नेछ ।

(११) समितिले जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यकता अनुसार तालिम तथा प्रशिक्षण गराउनेछ ।

(१२) समितिले अस्पताल मार्फत विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक जनशक्ति अपगु भएमा कार्यपालिकाको स्वीकृतिमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नेछ ।

(१३) समितिले नगरपालिकासंग समन्वय गरी सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी स्वास्थ्य संस्थासंगको साझदोरीमा सेवा करार मार्फत पनि जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नसक्नेछ ।

१४. अभ्यासकर्ता सम्बन्धी व्यवस्था: अस्पतालमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह नियमित र प्रभावकारी बनाउन थप जनशक्ति आवश्यकभएमा नेपाल सरकारको छात्रवृत्तिमा अध्ययन गरेका विद्यार्थी तथा न्यूनतम शैक्षिक योग्यतापुगि सम्बन्धित परिषदमा दर्ताभएका साथै अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई अस्पतालले प्रचलितकानून बमोजिम अभ्यासकर्ताको रुपमा नियमानुसार काममा लगाउन सक्नेछ ।

१५. कर्मचारी तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुको सेवा सुबिधा कर्मचारी तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुको सम्पूर्ण सेवा, सुबिधा, अतिरिक्त समय, रात्रिकालिन सेवातथा सट्टा विदा प्रचलित कानून बमोजिम तथा समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१६. अस्पताल प्रमुखको काम कर्तव्य र अधिकार:

(१) अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको अधिनमा रहि नेपाल सरकारबाट जारी गरिएका आधारभुत स्वास्थ्य सेवा तथा आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ सेवा प्रवाह गर्न न्युनत सेवा मापदण्डलाई कार्यान्वयन गर्ने र अस्पतालको दैनिक सेवा सञ्चालन गर्ने ।

(२) अस्पताल सञ्चालनका लागी सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने ।

(३) अस्पताल सञ्चालनका लागी वार्षिक बजेट, कार्यक्रम तयार गरी कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

(४) अस्पतालको गुणस्तर कायम राख्न, क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, स्तरउन्नति गर्ने तथा अन्य आवश्यक कार्यहरु गर्न समिति संग सिफारिस गराई माथिलो निकायमा पहल गर्ने ।

(५) अस्पताल प्रमुखले प्रचलित कानून बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१७. संयोजकको काम कर्तव्य र अधिकार:-

(१) अस्पतालको दैनिक सेवा सञ्चालन गर्न नगरपालिका तथा अन्य निकायहरूसँग समन्वय गर्ने

(२) अस्पताल व्यवस्थापन समितिको निर्णय निर्देशन कार्यान्वयन गराउने ।

(३) अस्पतालको गुणस्तर कायम राख्न, क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, स्तर उन्नति गर्ने तथा अन्य आवश्यक कार्यहरु गर्न समितिले तोके बमोजिम गर्ने ।

(४) नगरपालिका, समिति र अस्पताल प्रमुखले तोके बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१८. औषधि खरीद, भण्डारण तथा वितरण:-

(१) नगरपालिकाबाट निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि तथा औषधी जन्य सामग्री अपर्याप्त भएमा नगरपालिकासंगको समन्वयमा समितिको निर्णयानुसार अस्पतालले खरीद गर्न सक्नेछ ।

(२) अस्पतालले वार्षिक रुपमा आवश्यक पर्ने औषधी तथा स्वास्थ्य उपकरणको अनुमान गरी वार्षिक खरीद योजना बनाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।

(३) अस्पतालले निःशुल्क उपलब्ध गराउने औषधी नियमित रुपमा उपलब्धताको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

(४) अस्पतालले अस्पतालमा आउने विरामीको संख्या तथा रोगको आधारमा औषधीको माग तथा आपूर्ति को नियमित सन्तुलनको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(५) औषधी नष्ट हुनबाट बचाउन तथा गुणस्तर कायम गर्न नेपाल सरकारले तोके को मापदण्ड अनुसार औषधी भण्डारण गर्नुपर्नेछ ।

(६) औषधी आपूर्ति तथा वितरण लाई पारदर्शी बनाउन अस्पताल प्रमुखले एक जना व्यक्ति तोक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम तोकिएको व्यक्तिले नियमित जिन्सी श्रेस्ता मिलाउनु पर्ने र दैनिक औषधीको खपतलाई मौज्जाद दैनिक अभिलेख राख्नुपर्ने साथै उपकरणको विवरण दुरुस्त राख्नुपर्नेछ ।

(८) स्टोर किपरले खर्च भएर जाने र नजाने जिन्सी रजिष्टरको लगत राखी व्यवस्थापन समितिसमक्ष त्रैमासिक रुपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(९) प्रेस्कृप्सन अनुसार औषधीको समचित प्रयोगको लागि सेवाग्राही वा हेरचाह गर्ने व्यक्ति वा औषधी लिन आउने व्यक्तिलाई औषधी दिने व्यक्तिले निम्न बमोजिम जानकारी दिनुपर्नेछ ।

(क) औषधीको सेवन विधि र मात्रा (ख) औषधीको सेवन अवधि (ग) औषधीबाट हुनसक्ने प्रति असर (घ) औषधी सेवन अवधिभर अपनाउनुपर्ने सावधानी (ङ) औषधी सुरक्षित राख्ने स्थान र विधि ।

(१०) अस्पतालले आपूर्ति व्यवस्थापन सुचना प्रणालीमा नियमित रुपमा औषधि तथा उपकरणको विवरण पठाउनुपर्नेछ ।

१९. फार्मेसी संचालन गर्ने:

(१) निःशुल्क औषधि वितरणको साथै आवश्यक परेको खण्डमा नगरपालिकाको सहम्मतिमा अस्पतालमा आवश्यक औषधि विक्री वितरण गर्न अस्पतालले आफ्नै सुलभ फार्मेसी संचालन गर्न सक्नेछ ।

(२) फार्मेसीमार्फत विक्री वितरण गर्ने औषधिको व्यवस्थापन नगरपालिकाको समन्वयमा अस्पतालले गर्नेछ ।

(३) फार्मसी संचालन सम्बन्धी अन्य ब्यबस्था प्रचलित कानून र फार्मसी संचालन निर्देशिकाबमोजिम हुनेछ ।

२०. एम्बुलेन्स संचालन:-

(१) अस्पतालले आफ्नै श्रोतबाट वा अन्य संघ संस्थाको सहयोग र साझदोरीमा एम्बुलेन्स सेवा संचालन गर्न सक्नेछ ।

(२) एम्बुलेन्स संचालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

२१. आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन:-

(१) अस्पतालले २४ सै घन्टा आकस्मिक सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

(२) अस्पतालमा संम्भव उपचार तत्काल गरी थप उपचार आवश्यक भएमा उपयुक्त स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्नुपर्नेछ ।

(३) अस्पतालले प्रदान गर्ने आकस्मिक स्वस्थ्य सेवाको विवरण,सम्बन्धित स्वास्थ्यकर्मीको जिम्मेवारी र कर्तव्य समेत खुल्नेगरी आकस्मिक उपचार कक्षमा सवैले देखे ठाउँमा राख्नुपर्नेछ।

(४) अस्पतालले प्रदान गरेको सेवामध्ये आधारभुत स्वास्थ्य सेवाभिन्न पर्ने आकस्मिक उपचार निःशुल्क उपलब्ध गराउनुपर्नेछ र आधारभुत सेवा बाहेकका आकस्मिक उपचारको खर्चको व्यवस्थापन स्वास्थ्य बीमा भएको हकमा सोही बीमाबाट र बीमानभएको वा बीमा रकमले नपुगेको अवस्थामा सम्बन्धित व्यक्ति, निजको अभिभावक, परिवारका सदस्य, संरक्षक वा संरक्षकत्व गरिरहेको व्यक्तिले व्यहोर्नु पर्नेछ ।तर यो सेवा बीमा कार्यक्रम संग अस्पताल जोडिए पछि मात्र लागुहुने छ ।

(५) अस्पतालमा कसैलाई पनि आकस्मिक उपचार सेवाबाट वञ्चित गरिनेछैन । अतिविपन्न, वेवारिसे, तत्काल संरक्षक र अभिभावक नभएका सेवाग्राहीलाई नगरपालिकाको आकस्मिक उपचार कोषबाट वा अन्य शिर्षकबाट खर्च व्यहोर्ने गरी आकस्मिक सेवाउपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

२२. सेवा व्यवस्थापन:-

(१) अस्पतालमा प्रशासनिक कार्यालय, ओ.पि.डी., प्रयोगशाला, वार्डहरू, इमेजिङ कक्ष, सल्यक्रिया कक्ष, आकस्मिक कक्ष, फार्मसी, क्यान्टिन, सोधपछु-दर्ता कक्ष, प्रतिक्शालय लगायत प्रचलित मापदण्ड बमोजिम गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नका लागि आवश्यक न्युनतम भौतिक पूर्वाधार, उपकरण तथा जनशक्तिको व्यवस्थापन हुनुपर्नेछ ।

(२) अस्पतालले बहिरंग विभागमा आउने बिरामीको चापका आधारमा बिरामी दर्ता, विशेषज्ञपरामर्श, निदानात्मक सेवाहरू र औषधि कक्षमा छिटोछरितो सेवा दिने व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(३) अस्पतालले बहिरंग सेवा प्रदान गर्ने विशेषज्ञ चिकित्सक वा अन्य चिकित्सकहरू उपलब्ध हुने समय तालिका (दिन र बार र समय) खुल्नेगरी सबैले देख्ने ठाउँमा राख्नेछ ।

(४) अस्पतालले उपलब्ध गराउने भनिएको विशेषज्ञ सेवा सम्बन्धित विशेषज्ञ चिकित्सकबाटै प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने छ ।

(५) बिरामीले आफुले सेवा लिन चाहेको विषयको चिकित्सकबाट सेवा लिन पाउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्नेछ ।

(६) अस्पतालले चौबिसै घण्टा चिकित्सक तथा दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट आकस्मिक सेवा दिनेव्यवस्था मिलाउने छ ।

(७) बिरामी वा बिरामीको रेखदेख गर्ने व्यक्तिलाई रोग र उपचार पद्धतिबारे स्पष्ट जानकारी दिनेव्यवस्था हुनेछ ।

(८) अस्पतालमा विश्व स्वास्थ्य संगठनले निर्धारण गरेका मापदण्ड बमोजिम संक्रमण रोकथाम र नियन्त्रणको व्यवस्था हुनेछ र सोको नियमित र प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्थाहुनेछ ।

(९) सेवाप्रदायक चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू को सुरक्षाको लागि विभिन्न सरुवा रोगविरुद्धको व्यक्तिगत सुरक्षा व्यवस्था गरेको हुनेछ ।

(१०) अस्पतालले नेपाल सरकारबाट संचालित सेवा वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नेपाल सरकारले तोके को प्रोटोकल, मापदण्ड, निर्देशिका अनिवार्य रुपमा पालना गरेको हुनेछ।

(११) अस्पताल हाताभिन्न सेवाग्राही तथा सेवा प्रदायककालागि शौचालय र हात धुने ठाउँको व्यवस्था हुनुपर्नेछ । शौचालय र हात धुने ठाउँमा नियमित रूपमा पानी र सावुन उपलब्धता गराउनपर्नेछ ।

(१२) अस्पतालबाट निष्कासन हुने सामान्य तथा स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैला प्रकृति अनुसार श्रोतमै अलगअलग छुट्याउने, संकलन, ढुवानी तथा उचित विसर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ

(१३) अस्पताल परिसर तथा सेवा दिने कक्षहरू नियमित रूपमा सफासुघर राख्नुपर्नेछ ।

(१४) अस्पतालमा प्रयोगहुने एप्रोन, पन्जा, टोपी, जुता , तन्ना, तकिया, खोल, रुमाल जस्ता लगा कपडा धुनका लागि व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(१५) अस्पताल हाताभिन्न खाना पकाउने र खाना खाने अलग अलग ठाउँ सहितको सफा र सुविधायुक्त क्यान्टिनको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(१६) अस्पतालमा बिरामी र अन्य व्यक्तिहरूका लागि चौबिसैघण्टा विश्व स्वास्थ्य संगठनले तोके अनुरूपको शुद्ध पानी आपूर्ति व्यवस्था हुनुपर्छ ।

(१७) अस्पताल क्षेत्रभिन्न र सबै विभागहरूमा चौबिसैघण्टा विधुत आपूर्ति र अटोमेटिक ब्याकअप सिस्टमको व्यवस्था मिलाइएको हुनुपर्नेछ ।

(२०) अस्पतालले प्रयोग गर्ने उपकरण तथा औजारहरू समयमा नै मर्मतको व्यवस्था हुनुपर्नेछ । साथै ठुला र गम्भीर प्रकृतिका औजार उपकरणहरू कम्पनीले निर्दिष्ट गरेको मर्मत अबधि अनुसार मर्मत सम्भार कार्ययोजना बनाई सोही अनुसार मर्मत गरेको हुनुपर्नेछ ।

(२१) अस्पतालको भवन, सवारीसाधन, मेसिनरी औजार, यन्त्र, उपकरण, बिधुतिय उपकरण र अन्य बिधुतिय उपकरणको नियमित मर्मत संभार गर्ने व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।

(२२) अस्पतालको वार्ड तथा अन्य उपचार दिने स्थानमा आवश्यकता अनुसार कुरुवा कक्ष को प्रबन्ध हुनुपर्नेछ ।

(२३) आपत्कालीन व्यवस्थामा प्रयोग हुने सामग्रीहरूको अलग्गै भण्डारण कक्ष हुनुपर्नेछ । यस्तो भण्डारण मा कम्तीमा एकमहिनाको लागि अत्यावश्यक सामग्री स्टक राख्नेव्यवस्था हुनुपर्नेछ ।

(२४) अस्पतालमा सुरक्षा व्यवस्थाका लागि सुरक्षागार्डको व्यवस्था भएको हुनुपर्नेछ ।

(२६) अस्पतालको सेवा तथा भौतिक संरचना जेष्ठ नागरिक, बालबालिका र अपाङ्गतामैत्री

हुनपर्नेछ । साथै अस्पतालमा हवीलचयेर, ट्रली, स्टेचर राख्नुपर्नेछ र त्यस्ता सामाग्रीहरू सेवाग्राहीले सहज रुपमा देख्ने ठाउँमा राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(२७) स्वास्थ्य सेवा संचालन र पुर्वाधार सम्बन्धि अन्य व्यवस्था प्रचलित कानुन, मापदण्ड र प्रोटोकल बमोजिम गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-५

सूचना, अभिलेखीकरण, गुनासो व्यवस्थापन

२३. अस्पताल सूचन प्रणाली:-

(१) अस्पतालबाट प्रदान गरिएका सेवा सम्बन्धी सम्पूर्ण तथ्याङ्कहरू नियमानुसार अभिलेख व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

(२) अस्पतालले स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना नगरपालिका, प्रदेश तथा संघको संवन्धितनिकायमा आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(३) अस्पतालबाट प्रदान भएका सेवा सुविधाहरूको अभिलेखीकरण तथा प्रतिवेदन स्वास्थ्यव्यवस्थापन सूचना प्रणाली अनुसार हुनेछ ।

(४) बिरामीले स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा प्राप्त गर्नलाग्ने शुल्क, प्रक्रिया तथा अवधि समेत खुल्नेगरी नागरिक बडापत्र अस्पतालको अग्रभागमा दखेने गरी राख्नु पर्नेछ र सोही अनुरूप सेवाहरू सुनिश्चितता गर्नुपर्नेछ ।

(५) एम्बुलेन्स, दमकल, प्रहरी जस्ता सेवा लगायतको आकस्मिक सेवा का टेलिफोन नम्बरहरू स्पष्ट देखिनेगरी राख्नुपर्नेछ ।

(६) अस्पतालमा आउने बिरामीलाई आवश्यक पर्ने जानकारी गराउन सोधपछु वा सहायताकक्षको व्यवस्था गरी सेवाग्राहीलाई आवश्यक जानकारी दिने व्यवस्था गरेको हुनपर्नेछ

(७) अस्पतालभित्र प्रभावकारी सूचना सम्प्रेषणका लागि आन्तरिक टेलिफोनको व्यवस्थासाथै आवश्यक आधुनिक संयन्त्रको समचित व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(८) अस्पतालले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाका वारेमा समय समयमा अस्पतालले जनचेतनामुलक अभियान संचालन गरी जनसमुदायलाई जानकारी गराउनेछ ।

(९) अस्पतालले स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्याङ्क नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम नियमितरुपमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सचना प्रणालीले तोके बमोजिम प्रेषण तथा डि.एच.आई.एस.२ मा प्रविष्ट गर्नुपर्नेछ ।

(१०) अस्पताल वा स्वास्थ्यकर्मीले संकलन गरेको स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यक्तिगत सूचना, कागजात, जानकारी, तथ्याङ्क तथा अभिलेखको गोपनियताको सुनिश्चितता गर्नु अस्पताल तथा स्वास्थ्यकर्मीको जिम्मेवारी हुनेछ ।

२४. गुनासो व्यवस्थापन: -

(१) अस्पतालले सवैले देखे ठाँउमा सुझाव तथा उजुरी पेटीका राख्नु पर्ने र प्रत्येक हप्ता नियमितरुपमा खोल्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

(२) अस्पतालले स्वास्थ्य सेवासम्बन्धी गुनासो, उजुरी र सुझाव संकलन गर्ने र त्यसको सम्बोधनको लागि छुट्टै एक अधिकारी तोक्नेछ ।

२५. प्रेषण सम्बन्धी व्यवस्था: (१) उपचारको लागि आएको बिरामीलाई उपयुक्त कारणले उपचार प्रदान गर्न नसकिने अवस्था भएमा अस्पतालले अस्पतालमा उपलब्ध भएको सेवा प्रदान गरी थप उपचारका लागि तुरुन्त त्यस्तो बिरामीलाई उपचार प्रदान गर्नसक्ने स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्नुपर्नेछ । तर, अस्पतालमा उक्त सेवा, जनशक्ति र उपचार हुनसक्ने अवस्था हुदाँहुदै प्रेषण गर्न पाइने छैन ।

(२) अस्पतालले प्रेषण गर्ने संस्थाहरूको पुर्व पहिचान गरी सो को अद्यावधिक सुची राख्नुपर्दछ र प्रेषण गर्दा तत्काल सेवाको सुनिश्चितता गरेर मात्र पठाउन पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्रेषण गर्दा बिरामीको विवरण प्रेषण भएर जाने अस्पतालमा पहिलेनै पठाउने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

(४) बिरामीलाई अन्य स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्दा अस्पतालले उल्लेख गरी निर्दिष्ट प्रेषण पुर्जा सहित प्रेषण गरी विवरण अद्यावधिक गरी राख्नुपर्नेछ ।

(५) प्रेषण गर्दा अस्पतालले प्रेषण मापदण्ड बमोजिमका न्युनतम उपकरण र सेवा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।

(६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सेवाग्राहीको इच्छा बमोजिम निजलाई पायक पर्ने वा चाहेको स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्न बाधा पुग्नेछैन।

(७) प्रेषण गर्दा गर्भवती महिला, गम्भीर अवस्थाका विरामी र विपन्न नागरिकलाई अस्पतालले एम्बुलन्स सेवामा सहूलियत प्रदान गर्न सक्नेछ।

(८) प्रेषण सेवामा लाग्ने एम्बुलेन्स वा यातायात खर्चसम्बन्धी व्यवस्था नगरपालिकाले तोकेबमोजिम हुनेछ।

(९) प्रेषण भएका विरामीको स्वास्थ्य अवस्था हेरी अस्पतालले उपचारमा प्राथमिकिकरण गर्न सक्नेछ।

(१०) अस्पतालमा प्रेषण भइ आएका विरामीलाई डिस्चार्ज गर्दा प्रेषण फिर्ती पुर्जा सहित डिस्चार्ज गरी सोको विवरण अद्यावधिक रुपमा राख्नुपर्नेछ।

(११) उपदफा (१०) बमोजिम डिस्चार्ज गर्दा विरामीलाई देहायका विवरणहरू उल्लेख गरी डिस्चार्ज सारांश दिनपर्नेछ। (क) विरामीको परिचय-पत्र नं. (ख) मुख्य समस्याहरू (ग) भौतिक परीक्षण गर्दा प्राप्त रिपोर्टका सारांश (घ) तत्काल गरिएको परीक्षणको सारांश (ङ) उपचारको क्रममा भेटिएका तथ्य (च) उपचारको क्रममा अपनाइएको प्रकृया (छ) उपचारको क्रममा अस्पतालमा रहेको अवधि (ज) गरिएको उपचारको विवरण (झ) डिस्चार्ज हुदाँको अवस्था, सो समयमा दिइएको निर्देशन तथा डाइट, व्यायम, उपचार पद्धति, औषधिको मात्रा, प्रकृया तथा अवधि (ञ) पुनः आउनुपर्ने वा नपर्ने जानकारी (ट) निदानात्मक जाँचहरूको रिपोर्टको सारांश (ठ) अन्य आवश्यक कुराहरूपरिच्छेद-

६ विविध

२६.अस्पतालको छाप:-

अस्पतालको सम्पूर्ण कामकारवाहीको निमित्त नेपाल सरकारको सरकारी लोगो अंकित क्रम सं.स्थानिय तह, स्वा.शाखा, अस्पताल, ठेगाना, जिल्ला, प्रदेश र देशको नाम खुल्नेगरी एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।

२७.अस्पतालको संगठन संरचना :- नेपाल सरकारले आधारभुत अस्पतालको सङ्गठन संरचना बमोजिम हुनेछ । सङ्गठनसंरचना प्रचलित कानून बमोजिम नगरपालिकाले निर्धारण गर्नेछ ।

२८.साझदोरी गर्न सक्ने:अस्पतालले अस्पतालको सेवालार्ई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन अस्पतालको स्तरोन्नती सरसफाई तथा फोहोर व्यवस्थापन, क्यान्टिन, सुरक्षा व्यवस्था, लन्ड्री, एम्बुलेन्स तथा शववाहान सेवा लगायतका व्यवस्थापन गर्न र विशेषज्ञ सेवा संचालन गर्न नगरपालिका संग समन्वय गरी आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम समुदायिक, सरकारी, निजी तथा गैरसरकारी निकाय वा संस्था संग सम्झौता वा साझदोरीमा गर्न सक्नेछ ।

२९. वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने: समितिले बर्षभरिको काम कारवाहीको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिना भित्र नगरपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

३०. निर्देशन पालना गर्नुपर्नुने: कार्यपालिकाले दिएका निर्देशनहरूको पालना गर्नु समितिको कर्तव्यहुनेछ ।

३१.नगरपालिकालार्ई आर्थिक दायित्व सृजना गर्न नहुने: नगरपालिकाको स्वीकृति विना समितिले नगरपालिकालार्ई थप आर्थिक भार पर्ने गरी दायित्व सृजना गर्न गराउन पाईने छैन ।

३२.अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने : समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार अध्यक्ष, उपाध्यक्ष वा अस्पताल प्रमुखलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

३३. कार्यविधिको पालना गर्नुपर्नुने :-

यस कार्यविधिको पालना गर्नु नगरपालिका भित्रका सरकारी अस्पतालको दायित्व हुनेछ ।

३४. व्याख्या गर्ने अधिकार: यस कार्यविधिमा उल्लिखित कुनै प्रावधानको कार्यान्वयनमा कुनैद्विविधा उत्पन्न भई कार्यान्वयनमा बाधा आई परेमा नगर कार्यपालिकाले सोको व्याख्या गर्नेछ ।

३५. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषयहरू यसै बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएमा विषयहरू प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

३६. संसोधन गर्नुपरेमा:-

यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषयहरूको संसोधन गर्नु परेमा कार्यपालिकाबाट संसोधन हुनेछ ।

१. नागरिक बडापत्रको ढाँचा

सि. नं.	शाखा/वार्ड	प्रदान गरिने सेवाको किसिम	विवरण	सम्बन्धित सम्पर्क ब्यक्ति	प्रकृत्यामा लाग्ने समय	लाग्ने शुल्क	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत

२. डिस्चार्ज सारांश

माथि उल्लेखित उपदफा २५(११) बमोजिमको हुने छ ।

३. छाँपको ढाँचा

माथि उल्लेखित उपदफा २६ बमोजिम र छापको अकार नेपाल सरकारको प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

तयार पार्ने
स्वास्थ्य शाखा प्रमुख

आज्ञाले
कार्यपालिकामा पेश गर्ने
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

